

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Digressio brevis, ubi ostenditur omnia hominis desideria per Dei visionem
perfectè satiari

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

omnino perfectionem complectitur : De contem-
 plativa, inquit, felicitate habes continuam & cer-
 tissimam contemplationem sui, & omnium aliorum :
 de activa vero gubernationem totius universi. . . ha-
 bet gaudium de se, & de omnibus aliis pro delectatio-
 ne; pro divitiis habet omnimodam sufficientiam quam
 divitiis promittunt; pro potestate, omnipotentiam;
 pro dignitate, omnium regimen; pro fama vero, ad-
 mirationem totius creaturae. Non obstat, inquam,
 quia ibi non loquitur de beatitudine Dei quan-
 tum ad ejus essentiam & rationem formalem,
 sed quoad statum, & perfectionem seu comple-
 mentum, sub qua ratione omnium perfectio-
 num & bonorum genera complectitur, & ideo
 definitur à Boetio: *Status omnium bonorum aggre-
 gatione perfectus.* Unde etiam beatitudo nostra,
 quoad statum & perfectionem sibi debitam con-
 siderata, non solum includit visionem beatifi-
 cam, sed etiam amorem firmum, fruitionem ju-
 vandam, delectationem plenam pluresque alias
 artes & perfectiones, de quibus infra agemus,
 quae fluunt à visione beatifica, ut rivuli à fonte,
 radii à sole, effectus à causa, & proprietates ab
 essentia.

Probatur ultimo conclusio: Beatitudo con-
 sistit essentialiter in illa operatione, quae for-
 maliter vel causaliter satiat omnem appetitum
 creaturae rationalis: Sed visio beatifica hoc praes-
 tat: Ergo in illa essentialiter consistit forma-
 lis beatitudo. Major patet ex supra dictis. Mi-
 nor autem constabit ex dicendis digressionem se-
 quenti.

DIGRESSIO BREVIS.

*Non ostenditur omnia hominum desideria per Dei visio-
 nem perfecte satiari.*

Tam multis & tam variis cor humanum
 alicui desiderii, ut merito dixerit Poeta:

Quae frutes sylvae, quot flavae Tibris arenas,

Mollia quot Martis gramina campus habet:

Tot diversa hominum studia.

Omnia tamen ad quatuor praecipua quibus,
 veluti quatuor ventis, omnes vitae humanae tur-
 bines excitantur, posse reduci existimo. Pri-
 mum est desiderium scientiae, quod, ut docet A-
 ristoteles initio Metaphysicae, nobis à natura in-
 fuscum est. Secundum, desiderium magnitudinis,
 quod etiam omnibus hominibus naturaliter in-
 est. Tertium, desiderium voluptatis, quod homi-
 nibus & brutis commune est. Ultimum denique
 est desiderium aeternitatis, seu immortalitatis,
 quod homini peculiare est, & certissimum immor-
 talitatis animae nostrae argumentum. Ut ergo
 evincamus, visionem beatificam esse plenam &
 perfectam omnium desideriorum satietatem,
 respondeat quae formalem beatitudinem, breviter
 demonstrandum est, haec quatuor desideriorum
 genera, per illam perfecte compleri ac satiari.

Primo quantum ad desiderium scientiae,
 res adeo clara & perspecta est, ut vix probatio-
 ne indigeat. Cum enim Beatus quilibet in cae-
 lo videat Dei essentiam, quae est prima rerum
 omnium causa, & ipsa veritas per essentiam, in
 qua omnes veritates creatae eminentissimum mo-
 do continentur, hinc tantum repletur scientia, ac
 sapientia, ut omnis sciendi appetitus perfecte
 satiatur & extinguitur, juxta illud Philippici ad
 Christum: *Domine ostende nobis Patrem, & sufficit*
nobis.

Tom. III.

A In Ecclesia peregrinante adipe quidem fru-
 menti paschimur, sed non sine variis integumen-
 tis: Verbum Dei habemus, sed in carne; & ipsam
 carnem Verbi verè manducamus, sed sub cortice
 Sacramenti: denique aquas sapientiae bibimus,
 sed ex stillicidio Scripturarum: adeo quo non sa-
 riamur his bonis, sed interdum eturimus &
 sitimus. At in caelesti gloria Beati habent veri-
 ratem in seipsa, non in figuris & aenigmatibus,
 gustant dulcedinem aeterni Verbi, sine cortice
 Sacramenti, vel Scripturarum; apponunt os ad
 fontem sapientiae, non ad rivulos aut stil-
 licidia stillantia super terram: unde sci-
 endi desiderium omnino in eis extingui-
 tur.

B Plures (inquit S. Thomas) sunt fon-
 tes à quibus homines aquas sapientiae hauriunt,
 ut sciam animae, & sciendi desiderium, quod à
 natura nobis insitum est, extinguere pos-
 sunt: nempe caelum, elementa, plantae, animalia,
 & alia corpora mixta, ut supra retuli-
 mus. Verum quia haec objecta summum bonum,
 & primam veritatem non continent, in illis sci-
 endi desiderium non extinguitur, sed magis
 accenditur & inflammatur: unde pulchrè
 Evangelista Christi Joannes, omne quod est in
 mundo concupiscentiam vocat. Quid enim
 est concupiscentia, nisi rabida sitis? si ergo
 omnia quae sunt in mundo, si omnes ejus aquae
 sunt sitis, ac etiam omnis earum iterum cog-
 natio: illas aquas pectori humanae mentis in-
 jicere, nihil aliud erit, quam priori siti alias
 addere graviores, quae ipsam vehementius ac-
 cendant. Non potest ergo sitis animae, & natu-
 rale sciendi desiderium extingui, nisi in ipso
 fonte sapientiae & scientiae, ipsa nimirum Dei
 essentia clarè visà, & gerente vices verbi &
 speciei expressae in visione beatifica: unde
 Eccles. 1. dicitur: *Fons sapientiae verbum Dei in*
excelsis. Ex illo fonte Beati continuo in caelo
 bibunt, & qui in hac vita magno labore &
 multo tempore, quasi guttatum sapientiam
 hauriebant, ibi in momento, Deo clarè viso,
 affluunt omni scientia, non solum rerum crea-
 tarum, sed etiam attributorum ipsius Creato-
 ris: vident enim in Verbo attributa, relatio-
 nes, & personas divinas; omnia nostrae fidei
 mysteria: totum hoc universum: plures creatu-
 ras possibiles, & futuras: & denique omnia
 quae ad illorum statum pertinent, ut in Tra-
 ctatu de visione beata fuse ostendimus. Unde
 praeclare Gregorius Magnus 4. dialog. cap.
 33. *Quid est quod ibi nesciant, ubi scientem omnia*
sciunt? Tunc igitur mens humana quiescet, ne-
que intelligentiam desiderabit ulteriorem, cum
ante oculos id totum quod intelligere deside-
rat, habebit.

C Verum non solum appetitus scientiae, sed
 etiam magnitudinis desiderium, per claram
 Dei visionem satiatur: nam sicut hedera, quae
 planta humilis est & infirma, adherendo pa-
 rieti ascendit & elevatur: ita homo, licet ex se
 imperfecta & vilis creatura, & adherendo ta-
 men Deo per cognitionem & amorem, extra
 se unione perficitur & consummatur, juxta
 illud Prophetae: *Mihi autem adherere Deo bo-*
num est. Unde egregie Marcellius Ficinus: *Qui*
Deum vero amore profecutus fuerit, Deum inveniet,
& se in Deo recuperabit: quia ad suam, per quam crea-
tus est, redibit ideam; ubi rursus reformabitur, quia
idea sua perpetuo coherabit. Ideo quisquis no-
strum

D
 E

119

120
opus 6a

Disput.
art. 5.

121

In con-
vrosium
Plato-
nis cap.
21.

strum in terris à Deo separatus est, non verus est homo, sed semihomo; cum à sui idea sit formaeque distinctus.

Cum ergo in visione beata perfectissima fiat conjunctio Dei cum homine; & divina essentia per modum formae intelligibilis & intellectae, seu speciei impressae & expressae, mirabili prorsus modo, & seclusis imperfectionibus inhaerentiae & informationis, mentibus Beatorum uniat, ut in Tractatu de visione beata fuse declaratum est; per illam Beatus ad supremum magnitudinis fastigium evehitur, & non solum deiformis, sed etiam quodammodo Deus efficitur, juxta illud Prophetae: *Ego dixi Dij estis, & filij excelsi omnes.*

122 Nec mirum: si enim albedo unita homini illum facit album, calor calidum, pulchritudo pulchrum, sapientia sapientem: cur divina essentia, per modum formae intelligibilis illi intime conjuncta, non reddet illum quodammodo Deum? si non in esse entitativo, saltem in esse intentionali & intelligibili; maxime cum intellectus transeat quodammodo in rem intellectam, & ex intellectu & intelligibili fiat magis unum, quam ex materia & forma, ut ex Aristotele, & ejus Commentatore ibidem ostendimus. Unde 1. Joan. 3. dicitur: *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Et D. Thomas 3. con. gent. cap. 31. sub fine ait, quod secundum hanc visionem, maxime Deo assimilatur. Sed cur; qui enim videt Regem v. g. non propterea Rex efficitur; qui pulchrum aspicit, pulcher non fit; qui sapientem contemplatur, non acquirit sapientiam: ut quid ergo qui videt Deum, illi assimilatur, & quodammodo Deus efficitur.

123 Hujus discriminis duplex potest assignari ratio, & utraque egregia. Prima est, quia visio rei creatae non est ejus consecutio seu possessio, sed alia potentia eam cognoscimus, alia eam possidemus: avarus enim v. g. oculis videt pecuniam, & manu illam apprehendit; gulosus visu intuetur cibos, & palato ac gustu illos percipit. Contra vero Dei visio est ejus consecutio & possessio, juxta illud Augustini lib. 83. questionum qu. 35. *Quid aliud est beate vivere, nisi aeternum bonum cognoscendo habere?* Sicut ergo divitiarum possessio divitem facit; regni consecutio regem; & sapientiae acquisitio sapientem: ita Dei visio hominem quodammodo Deum efficit, & in ejus similitudinem transformat. Unde D. Thomas 1. p. q. 25. art. 6. ad 4. ait quod humanitas Christi, ex hoc quod est unita Deo; & beatitudo creata, ex hoc quod est fructio Dei; & beata Virgo, ex hoc quod est Mater Dei, habent quandam dignitatem insitam ex bono infinito quod est Deus.

125 Secunda ratio discriminis est, quia dum res creatas videmus, illa immediate per suam essentiam non uniantur potentiae cognoscitivae, sed tantum mediante aliqua specie & similitudine ab illis diffusa, quae aliquod accidens est, subindeque diverti generis ab objecto quod representat: dum autem Beati Deum per visionem beatificam contemplantur, ipsa divina essentia immediate per seipsam, & sine ullo medio creato, eorum mentibus in ratione speciei conjungitur, subindeque ex hac ineffabili unionem Beati Deo assimilantur, imò, & quodammodo dij efficiuntur. Et hanc existimat D. Thomas 3. contra gentes cap. 51. fuisse mentem Apostoli, dum dixit: *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Secundum hanc visionem

(inquit) Deo assimilatur, & ejus beatitudinem participes sumus; nam ipse Deus per suam essentiam, suam substantiam intelligit, & haec est ejus felicitas.

Circa tertium desiderium, quod est voluptatis seu delectationis, multa Scripturae & SS. Patrum testimonia hic adduci possent, ad probandum illud per visionem beatificam omnino satiari; quae brevitas causa praefermittimus, ut evidenti ratione id ipsum demonstremus.

Sciendum est igitur ex S. Thoma 1. 2. quest. 31. art. 5. delectationem quae percipitur ex cognitione, tria requirere, potentiam intelligentem sive sentientem objectum convenienti illi potentiae, & unionem objecti cum potentia: unde quantum potentia est aptior ad cognoscendum, & objectum nobilium, ac unio magis intima, tanto major ex ejus actu percipitur delectatio. Porro in visione beatifica haec tria perfectissimo modo concurrunt: nam intellectus, à quo elicitur, inter potentias cognoscitivas purior, altior, nobilior, & ut sic loquar, vivacior est, ac per hoc multo aptior ad cognoscendum: Deus, cum sit primum verum, & primum intelligibile, est altissimum & nobilissimum objectum; & unio ipsius cum intellectu ita intima, ut excepta hypostatice, major & intimior dari non possit.

Quis igitur capere vel suspicari poterit, quale & quantum gaudium illud sit, quod ex beatifica visione percipitur? quale illud osculum summi boni? qualis ille complexus caelestis Sponsi? Certè si sensus nostri, quamvis sint potentiae corporales, & cum bestis nobis communes, habeantque objecta materialia & valde imperfecta, quae non minus saepe laedunt sensum, quam illum oblectant; eorumque unio cum potentia superficialis sit & externa, & in pluribus sensibus non fiat unio ipsius objecti, sed tantum imaginis cum potentia; tantum nihilominus delectationem experientur, objecta sibi convenientia percipiendo, ut non pauci propter illam ferè insaniant; quantum, quales, voluptatem capiet beata mens ex visione essentiae divinae, quae est bonum infinitum, ex quo omne bonum, in quo omne bonum, & super omne bonum, ut loquitur Augustinus? Adimplebis me laetitia cum vultu tuo (inquit Propheta) vel ut habet versio hebraica: *Sattiet laetitiarum cum faciebus tuis.* Quod Genebrardus ita exponit: *Cum aspectu faciei tuae est laetitia perfecta, & plena jucunditas.* Et Varadius: *Camularissima abundantia omnium quae animam laetitia perfundere solent, & omne jus unditatu generum.* Unde idem Propheta, ut abundantiam hujusmodi laetitiae & delectationis declaret, comparat illam torrenti: *De torrente, inquit, voluptatis tuae potabis eos.*

In torrente tria sunt: multitudo maxima aquarum ex montibus descendens; repentina inundatio, ubi enim paulò ante nihil erat aquae, conspicitur flumen ingens; denique impetus aquarum decurrentium, & secum omnia obvia rapiendum. Sic erit in beatitudine caelesti: nam in momento, Deò clarè visò, omni bonorum genere affluemus; omnesque animae potentiae, & corporis sensus, mira voluptate & delectatione perfundentur, quae ad instar torrentis magno impetu animum rapiet in Dei admirationem & amorem. Si autem queras, ex quo fonte repentina illa inundatio oriatur in beatis? Respondet idem Propheta, subdens: *Quantum*

quod te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen per hoc aperte declarans, clarum Dei visionem esse veluti fontem, a quo omnia Beatorum gaudia promanant, & a quo oritur torrens ille voluptatis, ac fluminis impetus, qui latificat civitatem Dei.

Eandem veritatem luculenter expressit Evangelista Christi Joannes Apocal. 22. ubi etiam sub symbolo & figura amenissimi fluvij, Sancto- rum felicitatem describit his verbis: *Et ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendens tanquam crystallum, procedentem de sede Dei & Agni. In medio plateæ eius, & ex utraque parte fluminis lignum vite afferens fructum duodecim, per menses singulos rediens fructum suum, & folia ligni ad sanitatem Gentium.* Certè non poterat sub aptiori symbolo celestis beatitudo describi: etenim fluvius ille aquæ vitæ, splendens tanquam crystallus, nihil aliud est, quam clara Dei visio, quæ ad instar limpidi- simi & purissimi fluminis, totam Dei civitatem latificat. Fluvius ille a sede Dei & Agni proce- dere dicitur: quia visio beatifica ex Dei poten- tia, & Christi meritis originem ducit: vel quia gaudia æternæ beatitudinis præcipue ex fruitio- ne duorum procedunt, scilicet Dei in sua essen- tia & substantia, & Christi agni, in quantum ho- mo est. Unde D. Thomas 2. 2. qu. 2. art. 6. & 7. docet objectum principale beatitudinis esse at- tributa Dei, & myseria Christi: & ipsemet Christus dicebat Joan. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Ie- sum Christum.* Præterea celestis ille fluvius ex ut- raque parte amenissimi arboribus, quæ per singulos menses reddunt fructus suos, circunda- tus merito dici potest: quia Dei visio plura ha- bet adjuncta sibi gaudia, quæ nunquam vetera- scunt, sed nova semper apparent, ut postea de- clarabimus. Denique non solum fructus, sed ip- sæ etiam folia ligni sunt ad sanitatem Gentium: quia in celesti illa beatitudine nihil reperire est inutile, nihil parvum; omnia quæ ad illam spe- ctant, præciosa sunt, omnia utilia, ac delectabilia; ipsa quoque folia ligni vitæ, id est dotes corpo- ris gloriosi, ex animæ dotibus profuentes, omne languorem & infirmitatem depellunt, ac perpe- tuam incorruptionem & incolumitatem præ- stant.

Quam magna ergo multitudo dulcedinis hæc Domine, quam abscondisti timentibus te, & de- cisti videntibus te! Certè tam ingens & im- mensa est, ut in cor hominis intrare non possit; & potius homo dicatur in gaudium illud intrare, quam illud in hominem, juxta illud Christi Mat. 23. *Intra in gaudium Domini tui.*

Hæc est differentia (inquit Lanuza) inter gaudium hujus mundi & paradisi, quod primum, pro parte parvum & modicum, dicitur intrare in cor, potestque capere tam exigua, quale est cor humanum: aliud vero, quia immensum & infi- nitum, concludi corde nequit humano: adeo- que melius dicitur homo, in illud intrare gau- dium, quam illud gaudium in cor hominis. Quod videm hoc exemplo declarari: si sumas pocu- lum aquæ, & de facili illud in corpore tuo comprehendes: è contra verò si demergaris in flumen, vel in mare, capere id non poteris, sed potius illud te capiet. Mundi hujus voluptates exigue sunt & modicæ, ac veluti leves haustus quos bibimus, & subito evanescunt: è contra verò gaudium cæleste ad instar est fluminis aut

maris immensi, juxta illud Eccl. 39. *Benedictio illius quasi fluvius inundavit: Quare melius homo in illud, quam illud in hominem, intrare dicitur.*

Aliud etiam reperitur discrimen egregium inter voluptates terrenas & cælestes, quod ele- ganter exponit D. Gregorius homil. 36. in E- vang. his verbis: *Hoc deflare fratres charissimi inter delicias corporis & cordis solet, quoddam corporales delicia cum non habentur, grave in se desiderium accendunt; cum verò habita eduntur, com- edentem proinus in fastidium per satietatem ver- tunt. At contra spirituales delicia, cum non ha- bentur, in fastidio sunt: cum verò habentur, in desiderio: tantoque à comedente amplius esu- runtur, quanto & ab esuriente amplius com- eduntur &c.* Bona ergo creata, quia finita & limitata sunt, per sui fruitionem excludunt desiderium, & dum satiant, pariunt fastidium. Econtra verò bonum increatum, cum infi- nita sit dignitatis & dulcedinis, tam sua- viter implet, tam delectabiliter satiat, ut in ejus fruitione regnet desiderium, & in sa- tietate vigeat illius appetitus. Unde D. Petrus loquens de Spiritu Sancto ait: *In quem desiderant Angeli proficere.* Et Petrus Damianus in hym- nico cælorum paradisi, ex dictis D. Augustini collecto, felicitatem Sanctorum describens, habet hos versus:

*Vno pane vivunt cives utriusque patriæ,
Avidi & semper pleni, quod habent desiderant,
Non satietas fastidit, neque fames cruciat,
Inbiantes semper edunt, & edentes inbiant.
Cum ergo (inquit Gregorius in Moralibus)
ad ipsum fontem vitæ devenerimus, erit nobis delecta-
biliter impressa, sitis simul & satietas: sed longe aberit
à siti necessitas, longè à satietate fastidium,
quia sitientes saturabimur, & saturati sitio-
mus.*

Si quis autem a me quærat, quæ sint præcipuæ gaudij beatifici causæ? Brevisiter respondeo triplicem gaudij Beatorum ma- teriam nobis insinuari Numer. 13. per fructus illos, quos attulerunt exploratores de terra promissionis, ficus scilicet, uvæ, & malo- granata: Nam per ficum intelligenda est dul- cedo quæ percipitur ex contemplatione Dei- tatis: per uvam, dulcedo quæ percipitur ex aspectu Christi humanitatis, in torculari crucis expressa: & per malogranata, in quibus gra- na ordinatè se habent, & miro ordine distin- guuntur, gaudium quod percipitur videndo ordinatam Sanctorum societatem, & penè innum- erabilem Angelorum exercitum (quorum nullus cum alio in specie convenit) eorumque omnium ac singulorum differentias. Item Apo- cal. 12. per coronam duodecim stellarum, quæ erant in capite mulieris, insinuatur nobis gau- dia duodecim Beatorum, puta duodecim cog- nitiones, quæ electos in æternum latificabunt; quarum tres attingunt tres personas Sanctissimæ Trinitatis, novem vero reliquæ novem or- dines Angelorum. Vel etiam sub symbolo duo- decim stellarum dici potest, significari in pri- mis tres animæ dotes, scilicet Dei visionem, comprehensionem, & fruitionem: deinde qua- tuor dotes corporis, nimirum claritatem, subtilitatem, agilitatem, & impassibilitatem: denique satietatem quinque sensuum. De qui- bus omnibus fuit disputatio sequenti disse- remus.

132 Superest desiderium æternitatis seu immor-

Serm.
30. in
Cantic.

Diff. 5.
art. 1.

talitatis, quod etiam in beatifica visione exple-
tur. Cum enim illa sit immutabilis & tota simul,
& nullam (ut ait Bernardus) capiat ex eo quoddam est,
sunt, vel erit, mutationem (quia principia ad illam
concurrentia, scilicet lumen gloriæ, & essentia
divina per modum speciei unita, manent omni-
no invariata) non mensuratur tempore, aut
ævo; sed æternitate participata, ut in tractatu
de visione beata ostendimus. Unde Augustinus
13. confess. cap. 15. loquens de beatis, Vident
(inquit) faciem tuam semper, & ibi agunt sine syl-
labis temporum; semper loquunt, & nunquam praterit
quod legunt; non clauditur codex eorum, nec plica-
bitur liber eorum, quia tu ipse illis hoc es, & eris in
æternum. Deinde, cum intelligere sit gradus per-
fectissimus vitæ, & intellectio operatio perfecte
vitalis; Beatus videndo Deum, & ipsam per to-
tam æternitatem contemplando, vivet vitæ æ-
ternæ & interminabili, juxta illud Christi Joan.
17. Hac est vita æterna, ut cognoscant te Deum &c.
Unde Isaias 25. dicitur: Faciet Dominus exerci-
tuum omnibus populus in monte hoc convivium vindi-
ctæ, pinguium medullarum, vindictæ defecatae:
quia in monte gloriæ æternum faciet Deus ele-
ctis suis convivium, in quo omnium deliciarum
florem, & omnium bonorum medullam illis mi-
nistrabit, juxta illud Tertulliani lib. 1. adversus
Marcionem cap. 3. In unum necesse est summitas
magnitudinis eliquetur. Postea addit Isaias, quodd
Deus præcipitabit mortem in sempiternum. Ubi ad
illam videtur alludere consuetudinem, quâ
olim facinorosi de monte præcipitari solebant;
per hoc nimirum significans, quodd Deus post
diem judicii mortem de excelsis monte gloriæ
præcipitabit ad imum inferni, ubi sedes ejus in
æternum manebit. Cum enim mors à peccato
dimanet, sitque veluti ejus filia, debet cum pec-
cato in eodem simul habitare loco, nimirum in
inferno, qui idcirco vocatur puteus interitus: ubi
ipsis damnatis tanquam proprio pabulo in æter-
num se nutriet, juxta illud Prophetæ: Sicut oves
in inferno positi sunt, mors depascet eos: nec eos ta-
men unquam consumet: nam, ut ait Bernardus,
si morientur ut semper vivant, sic vivent ut semper
morianantur.

133 Concludamus ergo hanc digressionem cum
De spi-
ritu &
littera
cap. 33.

Augustino. Illa cogitatione, illa visione, illa contem-
platione satiabitur in bonis anima desiderium. Hoc
enim ei solum sat est, ultra non habet quod appetat,
quod inhiat, quod requirat: Nam desiderio hujus satie-
tatis ardebat, qui Domino Christo dicebat: ostende no-
bis Patrem, & sufficit nobis.

Huc ergo contendite, mortales, ad fontem
vitæ currite, & festinate ingredi in illam re-
quiem.

Boetius
lib. 3. de
consol.
1170.
11.

Huc omnes pariter venite capri,
Quos fallax ligat improbis catenis,
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum:
Hic portus placida manens quiete.
Hoc unum miseris patens ædificium.

ARTICULUS III.

Convelluntur fundamenta æverse
sententiæ.

§. I.

Præcipuum Scoti argumentum diluitur.

Præcipuum Scoti fundamentum sumitur ex
perfectioe amoris beatifici, & potest in
breviter proponi. Formalis beatitudo in perfe-
ctissima operatioe intellectualis nature debet
consistere: Sed amor beatificus perfectior est vi-
sione: Ergo in illo consistit formalis beatitudo.
Major videtur certa, Minor autem, in qua vide-
tur esse posita difficultas, probatur multiplici-
ter. Primum ex Platone, qui præfert amorem
cognitioni, & ait: Nihil habeo majus in me, quam
quod amo; nihil melius, quam quod amo. Et potest
confirmari ex D. Thoma 1. part. quæst. 82. art. 1.
ubi docet amorem rerum quæ sunt supranos,
excedere in perfectione cognitionem illarum;
& contra cognitionem rerum quæ sunt infra
nos, superare illarum dilectionem; quia restipe-
riores nobilior esse habent in se, quam in intel-
lectu; unde quando intellectus eas intelligit, il-
la quodammodo descendunt, & vilescunt; res
verò inferiores nobilior esse habent in intelle-
ctu, quam in seipsis; unde per cognitionem in-
tellectus nobilitantur. Ex quo ibidem inferunt,
quodd melior est amor Dei, quam cognitio; con-
tra verò melior est cognitio rerum corpora-
lium, quam amor: Ergo amor beatificus perfe-
ctior est visione.

Secundò probatur eadem minor: Ordo Scitæ
phinorum est superior ordini Cherubimorum, ut
docet Dionysius cap. 7. de cælesti Hierarchia:
Sed nomen Seraphim sumitur ab ardore chari-
tatis; Seraph enim Hebraicè, Latine accendere
dicitur: nomen autem Cherubim à plenitudine
scientiæ derivatur; Cherub enim scientiæ multi-
plicata, sive plenitudo scientiæ interpretatur, ut
diximus in tractatu de Angelis: Ergo amor præ-
stat scientiæ, & ardore luci. Unde Bernardus
serm. 3. de verbis Isaiæ, alloquens Luciferum,
bellissime ait: Bonum erat tibi, si gnifer magis es,
quam Lucifer.

Addit Ficinus, perfectissima omnia in rebus
creatis esse amoris symbola: nam inter plane-
tas Sol suo calore amoris symbolum est; inter
elementa ignis; inter meta ha aurum; & inter
gemmas carbunculus, qui est veluti carboac-
ensus.

Tertiò, Finis præstantior est his quæ sunt ad
finem: Sed visio Dei ordinatur ad amorem bea-
tificum, & non est converso; nam ut ait Ansel-
mus lib. 2. cur Deus homo, cap. 1. Rectius verba
est, cognoscere ut diligamus; perversus autem, dilige-
re ut cognoscamus: Ergo amor beatificus perfe-
ctior est visione.

Quartò, Actus charitatis est perfectior fide:
Ergo etiam est perfectior beatifica visione. An-
tecedens est certum, & patet ex verbis Apostoli
1. ad Corinth. 13. Nunc autem manent fides, spes,
charitas, tria hæc: major autem horum est charitas.
Consequentia verò probatur: Nam species ge-
neris perfectioris, nequit in perfectione excedit
à specie generis ignobilioris: Ergo si actus chari-
tatis